

VDGH-T, 15 augustus 2021. Hagepreek in natuurgebied De Deelen.
Mattheus 18:1-15.10-14. 'Loof het onkruid'. Ds. Pieter Post.

- Schriftlezing uit het evangelie volgens Mattheus 18:1-5, en 10-14 *Bijbel in Gewone Taal, 2014*

Op dat moment kwamen ook de andere leerlingen bij Jezus. Ze vroegen: 'Wie is eigenlijk de belangrijkste in Gods nieuwe wereld?' Jezus riep een kind bij zich en zette het midden in de groep. Hij zei: 'Luister goed naar mijn woorden: Jullie moeten veranderen en net zo worden als kinderen. Anders kun je de nieuwe wereld niet binnengaan. Je moet jezelf net zo onbelangrijk maken als dit kind. Dan zul je de belangrijkste zijn in Gods nieuwe wereld. De mensen die in mij geloven, zijn net zoals kinderen. Iedereen die hen met open armen ontvangt, die ontvangt mij.'

'Pas op, behandel gelovigen niet als mensen die niets waard zijn. Want luister naar mijn woorden: De engelen die voor hen zorgen, staan in de hemel het dichtst bij God'.

Jezus zei: 'Stel dat iemand honderd schapen heeft, maar hij raakt er één kwijt. Wat zal hij dan doen? Hij laat de 99 andere schapen in de heuvels achter. En hij gaat op zoek naar dat ene schaap dat hij kwijt is. En als hij het vindt, dan is hij blij. Luister goed naar mijn woorden: Dat ene schaap maakt hem gelukkiger dan alle andere schapen die hij niet kwijt was. Zo is het ook met jullie Vader in de hemel. Hij wil niet één gelovige kwijtraken.'

- Lied 'Loof het onkruid' | Jan van Opbergen en Jan Willem van de Velde

The image shows a musical score for the song 'Loof het onkruid'. It consists of four staves of music in G major, 6/8 time, with a tempo marking of quarter note = 100. The lyrics are written below the notes.

Loof het on-kruid, wil-gen-roos en vlinderstruik,
de wouw en de klauw, de brem, het slan-ge-kruid;
ro - de kla-ver, steppeheks, omringd door varkens-gras,
de duizendknoop, de klis, de klei-ne her-ders-tas.

2 Loof het onkruid
mensen, volken niet in tel
de laagsten die zuchten
onder hoog bevel;
hongerslaven, krotbewoners
wijd en zijd verspreid
bestempeld en geschuwd
als last en minderheid.

3 Loof het onkruid,
en gedenk het oude woord:
de minste zal lachen,
leven ongehoord.
Onkruid wint, wat zeker is,
het allerlaatst gevecht
en brengt de minste mens
tot zijn verloren recht.

- Toespraak

Het is me hier naartoe niet opgevallen, maar als je langs de wegen rijdt met de auto of met de fiets, dan zie je stroken kleurige bloemen groeien en bloeien. Boeren en landbouwers hebben oog voor de biodiversiteit gekregen door niet alles weg te maaien. Vliegen, wespen, hommels en vlinders, die we met uitzondering van de vlinders, het liefst met enig geweld wegmeppen, zien we nu vrolijk dansen en we horen ze tevreden zoemen. Ze hebben het naar hun zin. Op kleine schaal kun je zeggen houden we ons met het klimaat bezig. Een belangrijk doel is ervoor te zorgen dat we onze leefwereld beschermen tegen uitsterven en verval. Toch lijkt het erop dat die mooie bloemen gezaaid zijn met wat zaadjes van de Welkoop of die je bij de kinderpostzegels kocht. Een zonnebloem zie ik niet zomaar in het wild uit een akker opkomen. Het is dan geen wildgroei, of onkruid wat je daar dan ziet, maar kwaliteitsplanten die daar pronken. Toegegeven, daar komen de insecten op af, en daarmee is een belangrijk doel bereikt.

Maar wat te vinden van al die plantensoorten die we voorbij zagen komen in het pas gezongen lied? Er is met elke soort wel wat aan de hand schijnt het, maar wie daarover beslist dat zijn wij mensen. Wij hebben ze een naam gegeven waardoor je meteen al weet of je die moet beschermen of uit de grond wilt trekken. Het slangenkruid heet formeel *echium vulgare*, en meteen hoor je aan dat woordje vulgare al dat het niet veel soeps zal zijn. Alles wat binnen onze kaders niet past noemen we namelijk algauw vulgair, of verwerpen we. Misschien dat dat samenhangt met het zaadje dat op een slangenkop lijkt, want die associatie klinkt ook weinig aantrekkelijk. Al met al dus onkruid. Weg ermee. Varkensgras dan: *polygonum aviculare*. Dat laatste woordje betekent 'gewoon'. Maar wij hebben van dat kwetsbare

witte bloempje iets 'buitengewoons' gemaakt, we hebben het bestempeld als onkruid. En wat te denken van de Japanse duizendknoop? Iemand schreeuwt op het internet 'Wat doe je er tegen. Maakt alles kapot!'. Terwijl over het fragiele wilgenroosje met verbazing wordt opgemerkt dat het veel te mooi voor onkruid is. Hier heb 't al: De boodschap is duidelijk, Loof het onkruid!

In het stadje Veere in Zeeland sprak ik met een oude timmerman, die daar dertig jaar woonde. Ik vertelde hem dat ik onder de indruk ben van al die oude, maar heel goed onderhouden panden uit de zestiende tot en met de achttiende eeuw. Hij keek me onderzoekend aan en zei dat hem dat niet meer opviel. Het was voor hem gewoon geworden.

Hebben we nog oog voor het bijzondere in het gewone? Zien we nog de waarde van iets in dat we gewoon, of niet zo belangrijk zijn gaan vinden? In de wereld waarin we leven zijn we onszelf erg belangrijk gaan vinden. Succes, schoonheid, roem, korte termijn denken en kant-en-klare producten zijn de doelen waar we naar streven, als we reclames en talkshows mogen geloven waarin velen zich etaleren met hun kennis, kunde en ijdelheid. Van de week ergerden geluiden uit de samenleving zich enorm aan de aandacht voor de Olympische sporters die als goedbetaalde helden vorsteljk werden binnengehaald en koninklijk onderscheiden, terwijl iemand 40 jaar dag en nacht onder grote druk in de zorg werkte, zonder enige aandacht van de media wat iemand voor zijn medemens heeft gedaan. Niet dat deze persoon daar met wrok op terugkijkt. Hij vraagt zich alleen af of we niet met elkaar aan het doorschieten zijn in onze focus op fysieke prestaties die vaak ook gericht zijn op eigen gewin. Zien we de onbaatzuchtigheid nog van mensen waarmee ze de straat niet op gaan of op de t.v. komen? Loof het onkruid. Het zeer bekende gedicht over zuster Immaculata van Gerard Reve met de titel 'Roeping' mag in dit verband wel eens opnieuw ten gehore worden gebracht, wat er wordt bedoeld:

Zuster Immaculata die al vier en dertig jaar
verlamde oude mensen wast, in bed verschoont,
en eten voert, zal nooit haar naam vermeld zien.
Maar elke ongewassen aap die met een bord: dat hij
vóór dit, of tegen dat is, het verkeer verspert,
ziet 's avonds reeds zijn smoel op de tee vee.
Toch goed dat er een God is.

Achter dit gedicht zit de vraag of we de waarde nog inzien van alles wat we vanzelfsprekend en logisch vinden, van dingen waar we niet over nadenken en waar ogenschijnlijk nauwelijks iets spannends aan te beleven valt. Het fysieke verhaal van de prestatie vangen we veel eerder op, dan de morele kant ervan. En daar speelt Jezus op in. Want hoe belangrijk is belangrijk? Wat is belangrijk?

Deze hele inleiding is een opstapje naar het verhaal van Jezus die een kind in het midden van de grote mensen (hier de leerlingen) plaatst. Deze volwassenen maken zich zorgen over wie de belangrijkste is om van een plaats in Gods nieuwe wereld verzekerd te zijn. Ook deze leerlingen rond Jezus betrappen we op dat thema van het aanzien en de prestatie als belangrijke doelen. We horen ze stiekem denken dat je pas deel van Gods wereld bent, als je heel wat voorstelt. En stiekem hopen ze erop dat Jezus dat zal bevestigen door te zeggen, ‘jullie zijn daar een heel goed voorbeeld van’. Maar dan weet je het wel: de een gaat zich nog belangrijker voelen dan de ander, en wordt er gevochten wie de allerbelangrijkste is.

Maar in plaats van een bevestiging te krijgen, moeten deze volwassenen het met hun kinderachtige vraag doen met een kind. Kijk eerst eens in de spiegel van een kind. En wat zien we dan? Iedereen die jonge kinderen heeft gehad, of kleinkinderen heeft weet daarop wel een antwoord. En zo niet dan zingt Willy Alberti het je nog eens glimlachend voor. Heel vaak beleven we plezier aan het kleine kind, moeten we lachen, of huilen we mee om gevoeld verdriet, trekken we er graag mee op, willen we er dichtbij in de buurt zijn. Want een kind is ontvankelijk en onbevangen. Het moet alles nog leren en is vol van de verwondering, het gelooft in alles wat het wordt verteld. Maar hoeveel kind zijn wij nog? Geloven wij nog in wat ons wordt verteld over God en Jezus, zoals een moeder haar kind vertelt over wat goed of kwaad is? Dat kind in het midden hebben we nodig om onszelf scherp te houden wat wij voor waar en nieuw houden. Het kind ziet raker dan volwassenen de waarde van dingen in die wij onbelangrijk, ouderwets, ongeloofwaardig of snel verouderd vinden. Het kind spreekt ons blindelings aan op zaken waar we blind voor zijn geworden. Het kind veroordeelt onze dwaasheid en ontsporingen, getuige alle recent gevonden 160 anonieme inheemse kindergrafjes in Canada.

Word als een kind is dan ook het devies van Jezus. Staaf je belangrijkheid aan een koter. Maar dat is nogal wat. Je zelf laten corrigeren door een klein mensje dat in die samenleving niets waard was. Jezus zou in onze tijd een arme vluchteling in het midden hebben geplaatst. Spiegel jezelf eens aan iemand die weet wat het is zonder gerechtigheid en vrede te leven. Niemand hoort je, of wil je om wie je bent. Grenzen worden voor je gesloten, je zit ergens ver weg in een deplorabel tentenkamp, anderen oordelen over je, en je bent een speelbal van een Wit-Russische president. Spiegel je daar eens aan, belangrijke man of vrouw. En je zult er achter komen hoe belangrijk het is dat anderen je kleden, eten en drinken geven, een dak boven je hoofd regelen, en zorg en aandacht geven. En we zullen weten hoe *in*compleet we zijn, en wat er voor nodig is om compléet te zijn.

Leef jij, Belangrijke, je eens in de mensen in die het uitschot vormen van deze wereld. En wat betekent dat dan voor je vraag wie eigenlijk de belangrijkste is in Gods nieuwe wereld? ‘Pas op, behandel gelovigen in de gerechtigheid en de vrede

niet als mensen die niets waard zijn'. Zij hebben hun beschermengelen, en die staan het dichtst bij God. Veronachtzaam je een van hen, dan 'fersloere wy God'.

En zoals zo vaak, antwoordt Jezus met een verhaal, deze keer over het verloren schaap. De strekking hiervan is dat elk schaap ertoe doet. In plaats van een rekensommetje maken dat er dan toch nog 99 van over zijn, 'waar maken we ons druk over?', wijst Jezus ons erop oog te hebben voor alles wat we 100 procent compleet kunnen maken. Want wie zich werkelijk een plaats in Gods nieuwe wereld wil veroveren, wacht daar een opdracht.

Jezus spreekt hier dus tot zijn leerlingen, zijn gemeente. Hij leert hen dat het kenmerkende van een gemeenschap (kerk of maatschappij) altijd is compleetheid na te streven, want wij leven altijd incompleet. Ook als dat ene schaap gevonden is, is er wel weer een ander die buiten de boot valt, of een buitenbeentje is. Het lied van de ideale gemeente is dan ook niet alleen 'De Winden Gods', maar is ook 'Loof het onkruid'. Dat is acht slaan op wie niet kan meekomen: 'Mensen, volken niet in tel, de laagsten die zuchten onder hoog bevel; hongerslaven, krotbewoners, wijd en zij verspreid bestempeld en gespuwd als last en minderheid'. Onkruid: ja, dat is ook het oude en het nieuwe testament met hun verhalen over de minste mens en hun verloren recht. Je kunt onkruid branden, verwijderen en verdelgen, maar onkruid wint (wat zeker is) het allerlaatst gevecht. De bijbel is de boodschap van onkruid dat niet vergaat. Het zal niet stilzwijgen voordat wie achter staan met ons mee gaan tot aan de laatste dag van de geschiedenis.

'Ik ben de heer van de dans, zegt Hij. Ik ga je voor, Ik haal ook jou erbij, want Ik ben de heer van de dans, zegt Hij' in het laatste lied van straks. Het stamt uit de Shakertraditie, nauw verwant aan de Quakers (Shakers en Quakers), met een speciaal gevoel voor dans en beweging, schudden en trillen tijdens de diensten. Een vreemd, 'onkruidachtig' verschijnsel met veel hoongelach van buitenstaanders tot gevolg, maar met een diep gemeenschapsgevoel die arbeiders en armen aantrokken omdat ze zich via materiële veiligheid en spirituele rust bevrijd wisten van hun deprimerend bestaan. Hoe belangrijk is de gemeente voor ons? Hoe willen wij gemeente-zijn? Zien wij in de gemeente nog een bijzondere boodschap voor alle mensen? Laten wij ons daarbij nog door Gods verhaal aanspreken zoals een moeder haar kind de weg wijst op het levenspad? Laten we ons ijken aan het kind dat maar al te graag gelooft wat het wordt verteld (naïef misschien, maar geloof heet ook wel onze tweede naïviteit) – óf aan die vluchteling die leeft van de hoop. Want onkruid vergaat niet.